

RAAD VAN BEHEER
HOUDEN VAN HONDEN

RAAD VAN BEHEER EVALUEERT DNA-AFSTAMMINGSCONTROLE

Eind 2013 besloot de Raad van Beheer om in 2014 DNA-afname en -afstammingscontrole in te voeren voor alle stamboomhonden die vanaf dat moment werden geboren. Onlangs verscheen een eerste evaluatierapport, dat zich concentreert op het jaar 2015. We vroegen dierenarts Laura Roest van de Raad van Beheer om een toelichting.

DE EVALUATIE BETREFT HET JAAR 2015 EN LAAT 2014 BUITEN BESCHOUWING. HOE KOMT DAT?

'We hebben 2014 niet meegenomen omdat dit nog een opstartjaar was. Een jaar vol opstartproblemen, die zeker in het begin veel tijd hebben gekost; 2015 is een mooi representatief jaar, wat je ook merkt in de aantallen van 2016 die we eveneens in deze evaluatie hebben meegenomen.'

ER IS GEKEKEN NAAR DE PRIJSTELLING VAN DE DNA-AFNAME EN -AFSTAMMINGSCONTROLE. GAAN DE PRIJZEN OMHOOG?

'Er wordt alleen gecorrigeerd voor de inflatie. Het blijkt dat de kosten redelijk goed zijn geïndiceerd en dat er geen prijsverhoging nodig is. Het huidige tarief voor het maken van een DNA-profiel bedraagt € 29,70 en € 31,20 voor een DNA-profiel plus afstammingscontrole.'

WAT IS DE INVLOED VAN DE MAATREGEL GEWEEST OP DE INZET VAN

BUITENLANDSE REUEN? DAAR WAREN ZORGEN OVER BINNEN DE FOKKERIJ.

'Mensen waren bang dat door invoering van de DNA-afstammingscontrole het op zijn minst

de afstammingscontrole. Voor de evaluatie hebben we voor een aantal grote rassen de inzet van buitenlandse reuen in 2013 vergeleken met die van 2015. (De resultaten zijn verwerkt in de tabel op pagina 47, red.).

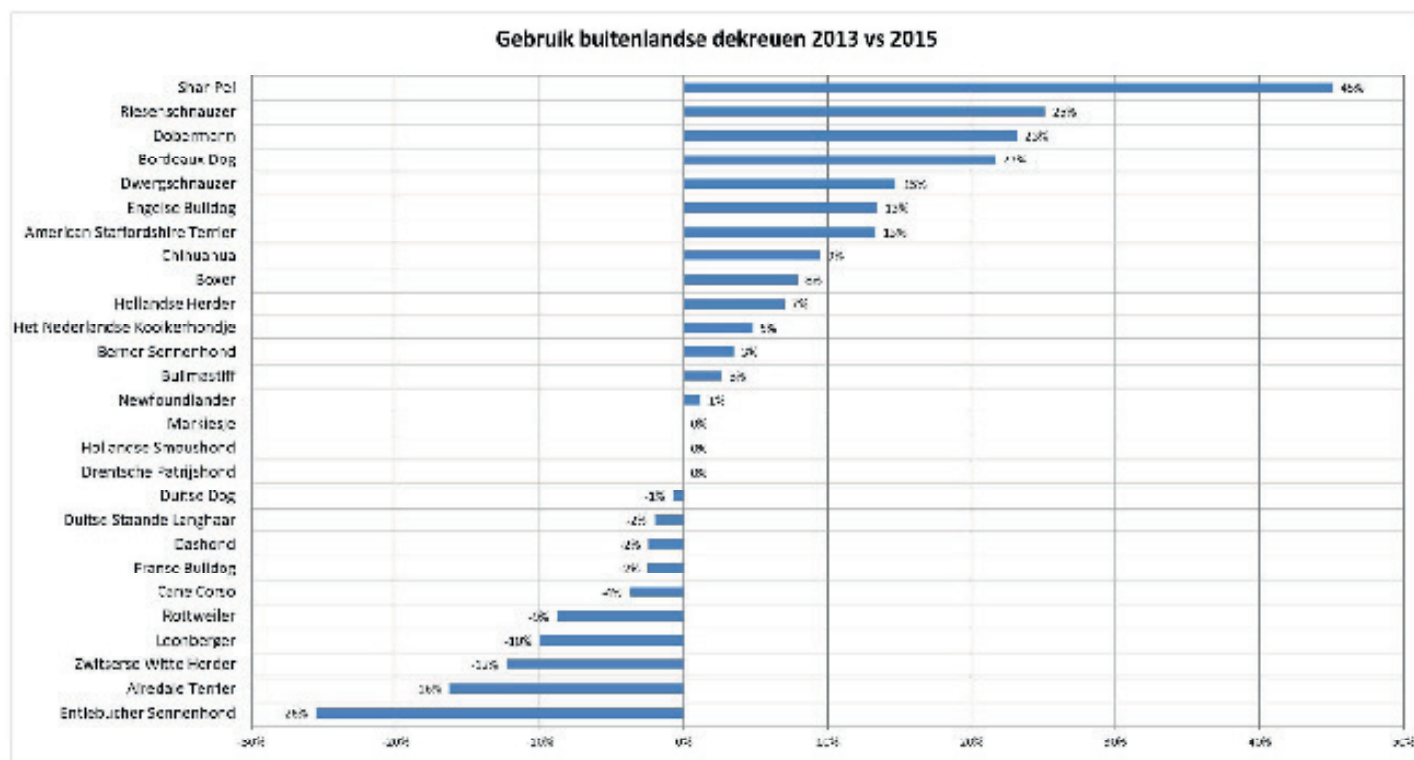

'Het merendeel van deze afstammingsonderzoeken gaat vlug, zodat we de resultaten ongeveer na een week binnen hebben'

---

veel moeilijker zou zijn om een buitenlandse reu in te zetten en dat daardoor de genenpool zou afnemen. Gelukkig blijkt dat de medewerking in het buitenland groot is en dat het lukt om alsnog goede buitenlandse fokkers te vinden die bereid zijn mee te werken aan

Je ziet dat bij bepaalde rassen minder buitenlandse honden zijn ingezet, terwijl bij andere rassen het gebruik van buitenlandse honden juist is toegenomen. Hieruit valt op te merken dat er geen rasoverschrijdende eenduidige conclusie uit getrokken kan worden.'

Tabel: procentuele toe- of afname van de inzet van buitenlandse reuen in 2015 ten opzichte van 2013. (Dianne de Jong – stagiaire Raad van Beheer vanuit Wageningen Universiteit).

DE BUITENDIENSTMEDEWERKERS KREGEN HET AFNEMEN VAN DNA ER ALS EXTRA TAAK BIJ. LUKT DAT?

‘Ja, we hebben geen extra mensen hoeven aantrekken. Om DNA af te kunnen nemen, neemt de buitendienstmedewerker meer materiaal mee op zijn ronde. Ook legt hij extra bezoeken af bij volwassen honden waarvan DNA afgenomen moet worden. Daarnaast kost de DNA-afname bij het nest extra tijd. Dat zit hem zowel in de handeling van het DNA afnemen zelf, als in de administratie bij de fokker en het verzamelen en versturen van DNA-materiaal naar het laboratorium. Desondanks is de DNA-afname gelukt met een gelijk aantal medewerkers.’

HOE VINDT DE AFSTAMMINGS-CONTROLE PLAATS?

‘Nadat het DNA naar het laborato-

rium is verzonden, wordt digitaal, via de gescande chipnummers, doorgegeven welke dieren als ouders zijn opgegeven. Van veel dieren is het DNA-profiel opgenomen in onze DNA-database. Aan de hand van de opgegeven chipnummers kan dan de controle plaatsvinden.

Het merendeel van deze afstammingsonderzoeken gaat vlug, zodat we de resultaten ongeveer na een week binnen hebben. Als er bijzonderheden zijn en er extra personele inzet nodig is, duurt het wat langer. Bij elk nest moet gecontroleerd worden of de afstamming voor het volledige nest is bepaald, en moet voor zowel de pups als de ouderdieren het DNA-profiel uitgeprint worden. Bij bijna 1.000 pups gaf het laboratorium aan de resultaten niet binnen de gestelde tijd te kunnen geven. Vaak zijn nieuwe tests nodig omdat er een afwijkend resultaat is ontvangen.

Er zal bijvoorbeeld nooit op basis van eenmaal testen een afstamming worden geweigerd of een nieuw monster worden gevraagd.’

HOEVEEL DNA-PROFIELEN ZIJN ER INMIDDELS OPGESLAGEN?

‘In 2015 is voor 38.420 pups de afstamming bepaald en voor 7.710 volwassen honden een profiel bepaald. In 2016 is voor 36.380 pups de afstamming bepaald en is er voor 4.230 volwassen honden een profiel bepaald. In totaal is er sinds de start op 6 juni 2014 tot en met 26 oktober 2016 van 91.859 honden DNA opgeslagen in de DNA-databank.’

HOE VERKLAART U DE DALING IN HET AANTAL PROFIELEN TEN OPZICHTE VAN 2013?

‘De daling in het aantal profielen van ouderdieren zit vooral in het

Het afnemen van DNA gebeurt door middel van het afnemen van speeksel. Hier wordt speeksel afgenomen van een pup uit een nest Norrbottenspets

feit dat we van steeds meer dieren informatie hebben en dus van minder ouderdieren nog nieuwe profielen hoeven te laten maken. In 2015 is er van 2.304 volwassen dieren het bestaande DNA-profiel opgenomen in de database - in 2016 waren dat 1.501 dieren. De bestaande DNA-profielen worden naar de Raad van Beheer gestuurd. Wij nemen ze op in de database, zodat ze gebruikt kunnen worden voor de afstammingscontrole van de pups. De papieren profielen

gaan naar het Van Haeringen Laboratorium. In 2015 bleken de profielen van 27 ouderdieren, dat is 1,2 procent, toch niet geschikt voor de afstammingscontrole, omdat ze bijvoorbeeld te weinig markers hadden.'

TEGEN WELKE EXTRA WERKZAAMHEDEN LOPEN JULLIE AAN?

'Bij de afstammingscontrole is het soms nodig extra markers te testen van zowel de pup als beide ouderdieren. Dit gebeurde in 2015

zo'n honderd keer. Op basis van de extra markers kan worden bepaald of de afstamming voldoende bewezen kan worden. De Raad van Beheer heeft de kosten voor deze extra onderzoeken niet doorbelast aan de eigenaren.

In 2015 moesten de chippers 162 keer opnieuw op pad om DNA af te nemen. Dit kon soms nog bij de fokker. Als de pup al naar de nieuwe eigenaar was, werd de nieuwe eigenaar bezocht. Bij 33 volwassen honden was het niet mogelijk om van de eerste swab een profiel te maken. Bij slechts twee volwassen honden was het helemaal niet mogelijk een profiel te bepalen met behulp van een swab. Bij deze honden is bloed afgenomen en is op kosten van de Raad van Beheer een profiel gemaakt. De extra werkzaamheden die hiermee gemoeid zijn, verschillen per geval. Er is regelmatig contact met de eigenaar en de buitendienstmedewerker om dit goed te regelen. Daarnaast moet het ook digitaal goed geregeld worden en is er regelmatig contact met het Van Haeringen Laboratorium.'

WAT WAS EEN BELANGRIJKE HOBBEL OP DE WEG?

'Wat we niet hadden voorzien was het grote aantal ouderdieren waarvan de fokkers geen profiel aanleverden. Bij meer dan 4.000 pups in 2015 moest er vanuit de Raad van Beheer een bericht naar de fokker dat de afstammingscontrole om die reden niet kon plaatsvinden. Veel fokkers realiseerden zich niet dat ze de DNA-profielen van de ouderdieren bij de dek- of geboorteaangifte hadden moeten meesturen. Er is heel veel tijd in gaan zitten om dit zo veel mogelijk recht te zetten en in te halen. Vaak

zijn er meerdere contactmomenten tussen Raad van Beheer en fokker nodig geweest voordat er een oplossing kwam. Daar waar het niet werd opgelost, zo'n twintig gevallen, is er nog geen stamboom afgegeven.'

EN SOMS LUKT HET OM ANDERE REDENEN NIET?

'Inderdaad. Bij 109 pups kon de opgegeven vader niet als de vader bewezen worden via de DNA-afstammingscontrole. Bij 44 pups kon de teef niet als moeder bewezen worden. Hier is natuurlijk uitvoerig extra onderzoek gedaan. Daarbij kwam naar voren dat sommige teven pups stelen van een ander nest uit de kennel. Helaas is ook een aantal mensen hier – onterecht – zeer van geschrokken. Door extra laboratoriumonderzoek kon hier toch de moeder bewezen worden. Wanneer een afstammingscontrole niet correct is, volgt altijd maatwerk vanuit de Raad van Beheer. De ene fokker geeft mogelijke andere vaders op, de andere fokker wil contra-expertise. Per onderzoek waarbij de afstamming niet correct is, is een medewerker snel 3 tot 4 uur kwijt. Op dit moment werken we binnen de Raad van Beheer aan een procedure om dit sneller en eerlijker op te lossen.'

WAT DOEN JULLIE ALS EEN OPGE-GEVEN OUDERDIER VROEGTIJDIG OVERLIJDT?

'Een ouderdier kan overlijden nog voordat een profiel is opgemaakt. Dit kwam in 2015 twaalf keer voor. Dit zijn nare situaties, waarbij de fokker moet meedenken aan een oplossing voor de afstammingscontrole, terwijl hij ook al het verlies van zijn hond moet verwerken. Een mogelijkheid is

het insturen van een stukje weefsel (oor) van de overleden hond. Op basis daarvan kan vervolgens de afstammingscontrole worden uitgevoerd. Ook worden wel de ouders van de overleden hond gebruikt voor een reconstructie van het profiel van het overleden dier.

In totaal hebben er in 2015 zo'n tien reconstructies plaatsgevonden, waarbij succesvol gebruik is gemaakt van profielen van directe familieleden van de overleden hond.

Wij proberen de fokkers daar zo goed mogelijk bij te begeleiden. Soms is het een hele puzzel om een reconstructie voor elkaar te krijgen.'

DE DNA-AFSTAMMINGSCONTROLE STEM TOTAAL TOT TEVREDENHEID?

'Door de DNA-afstammingsonderzoeken weten we nu zeker wie de ouderdieren zijn. Dat is een heel goede zaak. Toch leidde het "gesjoemel" van vroeger wel tot heilzame experimenten. Dan werd er bijvoorbeeld een dier van een ander ras ingekruist. De nakomelingen daarvan die wel op het oorspronkelijke ras leken, konden stiekem weer terugkomen in het stamboek. Dit kan nu niet meer, maar is misschien wel wenselijk. De Raad van Beheer bestudeert

Dierenarts Laura Roest van de Raad van Beheer: 'In totaal is er sinds de start op 6 juni 2014 tot en met 26 oktober 2016 van 91.859 honden DNA opgeslagen.'

nu dan ook of er mogelijkheden zijn om dit toe te staan – maar dan wel open en eerlijk en met visie. Binnen de kynologie ligt dit echter nog heel gevoelig, en zijn de meningen erg verdeeld! ■

"YES HE CAN!"

Amanda van Erp van de afdeling Gezondheid, Gedrag en Welzijn (GGW) van de Raad van Beheer is een van de mensen belast met DNA-afname: 'Door middel van de DNA-afstammingscontrole is er nu voor zowel fokker als koper een stuk extra zekerheid. Zo heb ik al eens meegemaakt dat de fokker aangaf dat haar enige andere reu absoluut niet de vader kon zijn, omdat hij weken ervoor "geholpen" was. Er zat kennelijk toch nog iets in de "leidingen", want hij was wel degelijk de vader, zo bleek uit de DNA-afstammingscontrole. Dit zijn dingen die in het verleden gemist werden. Ook honden waarvan de fokker denkt dat ze niet in staat zijn natuurlijk te dekken, blijken soms toch de vader. En je kunt dan zeggen: "Yes, he can!"'